

مدیریت کسب و کار

بررسی موانع و راهکارهای توسعه صادرات غیر نفتی در شرایط تحریم

امیر عباس خالصی*، ابوالقاسم ابراهیمی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی مدیریت بازرگانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز

۲- دانشیار بخش مدیریت دانشکده اقتصاد، مدیریت و علوم اجتماعی دانشگاه شیراز

چکیده

اقتصاد کشورمان ایران از دیرباز وابستگی زیادی به درآمد حاصل از صادرات نفت داشته و همواره نوسانات بازار نفت سبب عدم تعادل اقتصاد ایران شده است. همین امر به تدریج سبب شد که پرهیز از وابستگی به اقتصاد نفتی، تنوع بخشیدن به درآمدهای ارزی از طریق افزایش صادرات غیرنفتی مورد تأکید مدیران کشور قرار گیرد. گسترش صادرات غیرنفتی نیازمند ایجاد محیط رقابتی است و این خود پلی است به سوی حضور گسترده‌تر در بازارهای جهانی به‌ویژه سازمان تجارت جهانی. با آنکه در نگاه اول به نظر می‌رسد که در شرایط تحریم درهای صادراتی به روی کشور بسته است، باز شاهد آن هستیم که امروزه ایران در خیلی از بخش‌های غیر نفتی مشتریان جهانی بالفعلی دارد. این مقاله مروری دارد بر موانع و راهکارهای توسعه صادرات غیر نفتی در شرایط تحریم. نتایج نشان داد که سهم صادرات غیر نفتی کشور از تولید ناخالص ملی نزدیک به ۸ درصد است و برای رشد صادرات نیاز به جذب ۳۰۰ میلیارد دلار سرمایه است و اینکه صادرات غیرنفتی نیازمند سرمایه‌گذاری است بر اساس برنامه ریزی انجام شده که در آینده باید ۱۵ تا ۲۰ درصد در ایران افزایش صادرات داشته باشیم و فعالیت‌های تحقیق و توسعه در هر کشور عامل اصلی رشد و شکوفایی اقتصادی است که موجب نوآوری و در نتیجه سبب بهبود کیفیت و تنوع کالا و خدمات و کاهش هزینه‌های تولید و افزایش قدرت رقابت‌پذیری و وابستگی متقابل می‌شود. در حالی که کشورهای در حال توسعه کمتر از یک درصد از تولید ناخالص داخلی خود را به فعالیت‌های تحقیق و توسعه اختصاص می‌دهند. همچنین نقش دولت به عنوان یک نهاد بالادستی و توسعه دهنده زیرساخت بسیار مورد توجه و تأکید است که با بررسی الگوی توسعه در کشورهای توسعه‌یافته این نقش پررنگ اثبات می‌شود.

کلید واژه‌ها: صادرات غیر نفتی، تحریم، موانع و راهکارها.

مقدمه

توسعه صادرات غیرنفتی، علاوه بر این که سبب افزایش درآمدهای ارزی و غیرنفتی و بهبود تراز پرداخت‌های ارزی می‌شود، می‌تواند تاثیر زیادی بر اشتغال در کشور بگذارد. اما واقعیت این است که در ایران معمولاً زمانی به رشد و توسعه صادرات غیرنفتی توجه می‌شود که صادرات نفتی و درآمدهای حاصل از فروش آن دچار رکود شده باشد. در این مقاطع زمانی معمولاً سیاست‌های تشویقی و کوتاه مدت نظیر کاهش و یا حذف تعرفه‌های صادراتی، اعطای جوایز صادراتی، ... اجرا می‌شود که در کوتاه مدت و البته به شکل کاملاً غیر زیربنایی موجب افزایش مقطعی صادرات غیرنفتی می‌شود. اما باید توجه داشت که در جهت رشد و توسعه صادرات غیرنفتی در بلندمدت باید سیاست‌گذاری‌های پایه‌ای و بنیادی صورت گیرد. از طرف دیگر در دنیای خارج، پدیده‌ای تحت عنوان جهانی شدن در حال شکل گرفتن است که با رشد تجارت، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی،